

Justitiedepartementet

103 33 Stockholm

Remissvar Förslag till förordning om en EU-talangreserv

Saco har fått möjlighet att yttra sig över kommissionens förslag till förordning om inrättande av en EU-talangreserv eller EU Talent Pool (talangpoolen).

Inledningsvis vill Saco framhålla att Sveriges roll som kunskapsnation är beroende av kvalificerad arbetskraft för sin kompetensförsörjning. För att svenska företag ska kunna vara konkurrenskraftiga – vilket även gynnar Sacos medlemmar – måste det gå att hitta rätt kompetens vid rekrytering av personal. Även EU måste effektivt och snabbt kunna möta behovet inom unionen av kvalificerade tredjelandsmedborgare. Det är som utgångspunkt därför bra med verktyg som underlättar och förenklar matchningsprocessen mellan arbetsgivare och arbetssökande.

När det gäller förordningsförslaget vill Saco framföra följande:

Listade bristyrken är ett problem

Till den föreslagna förordningen finns en bilaga med listade bristyrken. Avsikten är att arbetsgivare endast ska kunna utannonsera jobb som omfattas av bilagan (art.14). Förordningsförslaget innehåller också en möjlighet för medlemsländerna att göra vissa nationella justeringar gällande bristyrken (art.15).

Saco motsätter sig att EU på förhand ska definiera varje medlemslands behov av arbetskraft genom att använda en lista med bristyrken. Ett sådant system riskerar att bli fyrkantigt. Det finns även en risk att listan används i andra sammanhang än vad som var avsett från början. Även om medlemsstaterna ska kunna lägga till och ta bort yrken finns en risk att varje land inte får den flexibilitet som behövs. Det kan skapa konkurrensnackdelar för företag som är i behov av arbetskraft och som inte finns med på listan. Ett anpassat system som tar hänsyn till behovet på varje arbetsplats och pågående förändringar på arbetsmarknaden kommer att fungera mycket bättre. Det gäller såväl på EU-nivå som på nationell nivå.

Hur arbetsmarknaden ser ut varierar mellan medlemsländerna. Och det måste vara upp till varje medlemsland, utöver gällande EU-direktiv på området, att bestämma om ett nationellt system för arbetskraftsinvandring. På vilket sätt ska plattformen exempelvis

användes för de länder som vill främja den högkvalificerade arbetskraften som helhet utan att ange specifika yrkeskategorier? Hur ser man på behovet av individer som söker uppehållstillstånd för framför allt forskning men även forskarstudier? På vilket sätt ska *bristkompetenser* tas om hand inom ramen för talangpoolen om fokuset ligger på bristyrken? En annan fråga är hur plattformen ska anpassas efter olika regionala behov i en medlemsstat.

Medlemsländerna ska frivilligt kunna delta

Det är positivt att medlemsländerna själva får avgöra om de vill använda sig av plattformen för att underlätta rekrytering. Det är också en fördel att medlemsländerna närsomhelst efterhand kan välja att delta i talangpoolen, även om Kommissionen måste meddelas en viss tid i förväg (art. 1–2).

Nuvarande förslag begränsar arbetsgivares möjligheter att finna rätt kompetens genom att sätta hinder i form av en bilaga med listade bristyrken som endast gynnar delar av arbetsmarknaden. Det är därför viktigt att varje medlemsstat får avgöra hur de ska hantera kompetensförsörjningen utifrån nationella regler och behov. Det är viktigt att plattformen i det fortsatta arbetet hålls tillgänglig för medlemsstaterna men inte är obligatorisk.

Viktigt att säkra goda arbetsvillkor

Förordningsförslaget innehåller få bestämmelser om hur goda arbetsvillkor ska säkras för de tredjelandsmedborgare som använder plattformen. Saco vill mot den bakgrunden särskilt lyfta fram att arbetslivskriminalitet är ett samhällsproblem och att det behövs åtgärder för att arbetskraftsinvandrare inte ska riskera att utnyttjas. Det är viktigt att talangpoolen uppfattas som ett seriöst och pålitligt verktyg för tredjelandsmedborgare. Det är inte rimligt att EU erbjuder en portal för oseriösa arbetsgivare som söker arbetskraft.

Det behövs därmed ytterligare regleringar utöver artikel 13 för att säkerställa bra arbetsförhållanden. Det är dock viktigt att talangpoolen inte på något sätt får användas för att runda nationella bestämmelser.

Parterna behov av insyn

Saco vill även lyfta ett behov för arbetsmarknadens parter – med sina kollektivavtalsreglerade anställningsvillkor och goda branschkunskap – att få en god insyn i arbetet med plattformen. Representanter från arbetsgivare och arbetstagare behöver kunna delta på ett aktivt sätt i såväl styrgruppen (art. 9) som genom de nationella kontaktpunkterna (art. 10). Ordvalet i artikel 9 om att parterna ska vara "observatörer" känns inte igen från andra sammanhang utan behöver ändras till att representanterna "deltar" i arbetet eller liknande.

Svårt med snabbspår på EU-nivå

Saco anser vidare att det föreslagna snabbspåret i artikel 19 är problematiskt. Denna typ av frågor hanteras bättre på nationell nivå. Avsikten tycks vara att medlemsländerna ska kunna tillåta en snabbare rekrytering för vissa yrken. Ett problem är att vissa branscher är mer utredningskrävande och behöver en längre handläggningstid, vilket inte nödvändigtvis överensstämmer med bristyrkeslistorna på EU-nivå.

Sammanfattningsvis ställer sig Saco tveksamma till regleringen i sin helhet i förslagets nuvarande form. Vi ser behov av en rad justeringar och förbättringar i linje med vad som har redovisats ovan. Förslaget om en talangpool väcker också många frågor. En ytterligare är hur poolen förhåller sig till det så kallade unionsföreträdet som finns enligt EU-rätten.

Med vänlig hälsning
Sveriges Akademikers Centralorganisation

Lena Granqvist
Samhällspolitisk chef

Maria Rasmussen
Utredare